

Samhällskunskap - elevuppgift

Sverige och andra länder som ligger runt Kattegatt, Skagerrak och Östersjön har en fiskegräns på 12 sjömil (1 sjömil = 1852 meter).

Inom denna får svenska fartyg fiska.

Utanför denna är det ett annat land som har sina fiskeområden. Många stora fiskenationer har sina fiskegränser längre ut från kusten, till exempel Norge och Island. Om havet är väldigt stort är det internationellt vatten utanför dessa gränser. Där får alla fiska men de flesta arterna är kvoterade det vill säga man får bara lov att fiska en viss mängd varje år.

1. Var får du själv lov att fiska fritt?
2. Är det fritt fiske i sjöarna runtom där du bor?
3. Varför måste man ibland ha fiskekort?
4. Är det fritt fiske för dig i havet?
5. Sportfiskarna fiskar ofta med krok utan hullingar – varför det tror du?

Mer om sportfiskarna finns på www.sportfiskarna.se

Samhällskunskap årskurs 7– elevuppgifter

De som arbetar med fisk

Det är många i vårt land som livnär sig på fisk på olika sätt. Det finns fiskare ute på haven och på våra sjöar. Många arbetar också med att bereda och sälja den fisk som fångats. Att bereda fisk innebär allt från att stycka, filéa och lägga i förpackning, färsk eller fryst till att röka fisken, konservera, göra halvfärdiga maträtter, mala ner fiskkött och göra fiskbullar, fiskpinnar mm. De som säljer fisken kan vara grossister som säljer vidare till fiskhandlare, livsmedelsaffärer, restauranger, personalmatsalar, skolbespisningar mm. Fiskhandlarna kan också köpa fisken direkt från fiskauktionen eller fiskebåten. En stor del av fiskhanteringen är transportererna. Nästan all fisk som tidigare gick med båt till fiskauktionerna kommer nu med lastbil. Sedan skall fisken transporteras ut till butiker, restauranger, skolor mm.

1. Gå in på "Gula sidorna" på Internet eller i din lokala telefonkatalog och se vilka företag som arbetar med fisk (ta sökordet "fisk") och se på grossister och detaljister.
2. Om du arbetar med hela landet kan du få en bild av var någonstans i Sverige de flesta företagen som arbetar med fisk ligger.
3. Varför ligger företagen där de ligger?

Samhällskunskap – underlag till läraren

Fiskodling kallas vattenbruk

Vattenbruk är odling i hav och sjö precis som jordbruket är odling på land. Vattenbruk handlar främst om att odla fisk och skaldjur i inhägnat område. Sättfiskodlaren levererar småfisk eller yngel till matfiskuppfödning eller för utplantering i sjöar och vattendrag. Fiskodling har stor betydelse för sportfisket och fiskevården i Sverige. Men självklart också för att öka tillgången på vissa arter i våra fiskdiskar.

Matfiskodling sker på olika håll i Sverige och ökar i andra delar av världen, bl a i vårt grannland Norge. I Sverige odlas främst regnbågslax och i norra delen av landet odlas röding. Sverige är ledande på rödingodling tack vare ett omfattande avelsarbete. Men planer finns på att odla en del nya arter, både i söt- och saltvatten t ex gös, abborre och torsk. Odlingen sker i nätkassar i insjöar, älvar på västkusten och i Östersjön. Viss odling kan också ske i bassänger. Många efterfrågar miljömärkt mat och därför har det tagits fram en svenskodlad, KRAV-märkt regnbågslax.

Ålodling sker i större skala på två platser i södra Sverige. Ålen säljs antingen för utplantering i naturvatten eller till konsumtion. Ålodling bedrivs i bassänger i inomhusanläggningar.

Kräftodling (insjökräftor) sker på många platser i hela södra Sverige. I regel är kräftodlingen en binäring till jordbruk.

Musselodling är en försiktigt expanderande del av vattenbruksnäringen och marknaden ökar.

Diskussionsfrågor:

1. Vilka kan fördelarna vara att odla fisk?
2. Kan det finnas nackdelar?
3. Vilka kan anledningarna vara att man väljer att odla en viss fiskart?
4. Odlade fiskar får ibland fiskmjöl till föda? Var kommer fiskmjölet ifrån?
5. Vilka andra husdjur kan det finnas som får fiskmjöl som foder?
6. Norge är ett land som odlar allt mer fisk. Känner ni till någon fiskart som odlas i Norge?
7. Varför tror du att Norge har bra förutsättningar att odla fisk?
8. Har ni ätit odlad fisk eller skaldjur någon gång? Från vilket land kom de?

Kontakta en lokal odlare och fråga om han kan komma och berätta hur det går till att odla fisk eller skaldjur.

Samhällskunskap – Vattenbruk – FACIT

1. **a.** Öka bestånden av en viss art. **b.** Öka tillgången på mat i vissa delar av världen
c. Tillgång på fisk året om. **d.** Möjlighet att förse konsumenten med fisk när efterfrågan är som störst.
2. **a.** Det krävs mycket fiskråvara att föda upp en fisk. **b.** Avfall från odling kan belasta miljön – avföring från fisken.
3. **a.** Det kan vara en populär art som är vara på väg att fiskas ut. **b.** Det kan vara en art som är extra tålig och anpassningsbar. **c.** Det kan vara en art som har ett högt pris på marknaden.
4. Från annan fisk eller fiskrens från fiskindustrin.
5. Kor, höns, grisar, får
6. Lax, torsk, havskatt, hälleflundra, piggvar.
7. De har djupa fjordar med friskt vatten som håller lämplig temperatur.